

Richard ja Sabina Wurmbrand

Richard Wurmbrandi (1909–2001) kirjutised ei vaja eessõna. Need on otsekohesed ja läbitungivad ega jäta tavaliselt lugejale võimalust jääda ükskõikseks. Antud kirjutist ei ole palju parandatud. Mõned väljendused on omased vaid mehele, kes mõtleb nagu juut, loeb nagu keeleteadlane, palvetab kui apostel ja kirjutab nagu prohvet. Tema sõnum on kristallselge.

Kui asi on nii, nagu enamuse maailma kristlikke juhte usub, et varem või hiljem peab kogudus tegema valiku kahe võimaluse vahel, millest üheks on ühiskondlik-poliitiline kompromiss marksismiga ja teiseks poliitilis-usuliste juhtide ebasoosingusse sattumine, siis on Wurmbrandil õigus: ME PEAME END SELLEKS PRAEGU ETTE VALMISTAMA.

Kuna kirik on juba praegu pidanud mitmetes maailma paikades langetama valiku, pole mingit põhjust uskuda, et Euroopa pääseb niisugusest olukorrast käesoleva sugupõlve ajal. Alustagem siis kristlastena ettevalmistust ja veendugem selles, et meie lastele on antud selge eeskuju, kui nende kord tuleb.

Richard Wurmbrand PÕRANDAALUSEKS KOGUDUSEKS VALMISTUMINE

PÕRANDAALUSEKS KOGUDUSEKS VALMISTUMINE

Richard Wurmbrand

Richard Wurmbrand

PÕRANDAALUSEKS
KOGUDUSEKS
VALMISTUMINE

Esimene trükk 2021

Autori õigus: Stefanus-Lähetys ry

Ingliskeelse originaali tiitel:

Preparing for the underground church

Richard Wurmbrand

Väljaandja:

FIE Stanislav Sirel

Muru 1

44311 Rakvere

E-mail: stanislav.sirel@mail.ee

Tagakaane foto: Richard ja Sabina Wurmbrand

Kaane kujundus: Marju Veermäe

Küljendus ja trükk: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ

ISBN 978-9949-7461-6-3

Sisukord

Eessõna	5
1. Valmistu pörandaaluseks koguduseks praegu!	7
2. Valmistu kannatama.	11
3. Sõnum Tõest	17
4. Vaimulikud harjutused	19
5. Kahtlemine teeb reeturiks	23
6. Piinamiseksam	25
7. Kriisihetk	29
8. Kõrgeim armastus.	33
9. Õpi olema vaikselt	35
10. Lubatud riukad	39
11. Salakavalad tülid.	43
12. Seisa vastu ajupesule.	45
13. Üksinduse võitmine	51
14. Õige identiteet.	57
15. Richard ja Sabina Wurmbrand – Märtrite Hääl.	61

Eessõna

Vastupidiselt oletusele ei ole see raamatuke mingi salapärase kristliku organisatsiooni väljaanne. Tegemist on lihtsalt ühe isiku pilguheitmisega tuleviku kirikule. Siiski on selle isiku elu koos vanglakogemuste ja ulatuslike kristliku kuulutustöö reisidega avaldanud suuremat mõju ning äratanud teda nägema ateistliku kommunismi ohte.

Richard Wurmbrandi (1909–2001) kirjutised ei vaja eessõna. Need on otsekohesed ja läbitungivad ega jäta tavaliselt lugejale võimalust jääda ükskõikseks. Antud kirjutist ei ole palju parandatud. Mõned väljendused on omased vaid mehele, kes mõtleb nagu juut, loeb nagu keeleteadlane, palvetab kui apostel ja kirjutab nagu prohvet. Tema sõnum on kristallselge.

Kui asi on nii, nagu enamus maailma kristlike juhte usub, et varem või hiljem peab kogudus tegema valiku kahe võimaluse vahel, millest üheks on ühiskondlik-poliitiline kompromiss marksismiga ja teiseks poliitilis-usuliste juhtide ebasoosingusse sattumine, siis on Wurmbrandil õigus: **ME PEAME END SELLEKS PRAEGU ETTE VALMISTAMA.**

Kuna kirik on juba praegu pidanud mitmetes maailma paikades langetama valiku, pole mingit põhjust uskuda, et Euroopa pääseb niisugusest

olukorrast käesoleva sugupõlve ajal. Alustagem siis kristlastena ettevalmistust ja veendugem selles, et meie lastele on antud selge eeskuju, kui nende kord tuleb.

John Carlyle

1.

Valmistu põrandaaluseks koguduseks praegu!

„Ananias aga vastas: „Issand, ma olen paljudelt kuulnud sellest mehest, kui palju kurja ta on teinud sinu pühadele Jeruusalemas” ... Aga Issand ütles talle: „Mine, sest tema on mul valitud tööriist minu nime kandma rahvaste ja kuningate ja Iisraeli laste ette, sest mina tahan talle näidata, mida kõike ta peab kannatama minu nime pärast”” (Ap 9:13, 15, 16).

Minu teada pole olemas ühtegi teoloogilist seminari, piiblikooli ega ülikooli, kus õppeaineks oleks põrandaalune kogudus. Sabellianismi ja apollinarianismi siiski õpetatakse kõrgkoolides. Taolised õpetused ununevad kohe pärast lõpu-eksami sooritamist. Üksikud pastorid kohtuvad elus sabellianismi ja apollinarianismiga. Õpime palju väikeste usulahkude kohta, millega me vaevalt kokku puutume. Põrandaalune kirik seevastu mõjutab kolmandikku maailmast. Inimestest, kes ei ole osanud ette kujutada kuulumist põrandaalusesse kogudusse, saavad põrandaaluse kiriku liikmed. Sel ajal kui Ühendriigid tegelesid Watergate'i skandaaliga, võtsid kommunistid oma valdusse Somaalia, Etioopia ja Lõuna-Jeemeni. Seejärel kehtestasid nad oma võimu ka

Guinea-Bissau, Angoola, Mosambiigi, Kambodža ja Laose üle.

Kommunistides ei saa keegi kindel olla. Kristlikud pastorid peavad teadma, missugune on põrandaalne kogudus ja mida see teeb. Vestlesin ühe briti piiskopiga tund aega põrandaaluse koguduse tööst. Lahkudes küsis piiskop: „Olen juhtumisi väga huvitatud kirikute arhitektuurist. Oleks huvitav teada, kas põrandaalused kirikud kasutavad oma ehitustes gooti stiili.”

Kui mainiksin antud piiskopi nime, ei suudaks te uskuda, kuidas nii tuntud kirikumees võib taolist asja küsida. Põrandaalne kogudus on üsna tundmatu mõiste. See võib olla meie kõrval, kuid me pole valmis sellega liituma. Iga kaasaegse pastori kogudus on terve maailm. Peame seda teadma, sest võime veel sattuda raskesse olukorda. Kui me ise ei satukski tagakiusu keskele, on meie kohustuseks siiski aidata ja nõustada neid, kellel on just praegu raske.

Rumeenias, Nõukogude Liidus, Hiinas ja mitmes teises riigis on usklikest saanud ohvrid. Mitmed neist on pandud vangi ja mitmed on vanglas surnud. Me ei saa selle üle uhked olla. Oleks olnud parem tegutseda põranda all nii, et kedagi ei oleks tabatud.

Ka sõjas ei imetleta isamaa eest langenuid nii palju kui neid sangareid, kes panevad vaenlase langema oma isamaa eest. Mina ei peaks surema oma isamaa eest, vaid tema peaks surema tema enda isamaa eest. Imetlen neid, kes Kristuse

pärast vangi satuvad. Kõige rohkem imetlen aga neid, kes teevad oma tööd nii oskuslikult, et neid ei tabata. Me peame põrandaalust tegevust haldama.

2.

Valmistu kannatama

Põrandaaluses koguduses ei ole võimalik kannatusi välistada, ükskõik kui oskuslikult me ka ei toimiks. Kannatusi võib aga viia miinimumini.

On võimatu esitada lühikursust põrandaaluse koguduse kohta. Räägi oma kiriku juhtidega ja nõua, et hakataks andma õpetust põrandaalusest kristlikust tegevusest.

Mis juhtub riigis, kus kommunistid võimu haaravad? Mõnel pool nagu Mosambiigis ja Kambodžas alustatakse terroriga kohe. Teistes riikides antakse rahvale ennenägematu usuvabadus. Sellest see algab. Kommunistid tõusevad võimule, ilma et neil oleks tegelikku võimu. Rahvas ei seisa nende poolel. Neil pole tingimata olnud vajadust moodustada oma politseijõude ja armeed. Veneemaal andsid kommunistid kohe pärast revolutsiooni suure vabaduse protestantidele, aga nende eesmärgiks oli sel moel hävitada õigeusu kirik. Kui õigeusklikud olid maha surutud, olid järjekorras protestandid. Rumeenias anti suur vabadus.

Esialgne olukord ei kesta kunagi kaua. Sel ajal sokutavad kommunistid end kirikutesse ja kogudustesse ning seavad juhtideks oma mehed. Nad uurivad pastorite nõrkusi. Mõned kogu-

duse karjased on võib-olla auahned, mõningaid vaevab ehk rahaahnus. Mõned elavad salapatus, mis annab hea võimaluse neid terroriseerida. Kui koguduse juhid ei taha, et nende nõrkusi kõigile kuulutatakse, on kerge panna oma mehed mõjuvõimsatele kohtadele. Siis algab tagakius. Rumeenias muudeti suunda ühe päevaga. Kõik katoliku piiskopid pandi vangi, samuti lugematu hulk preestrid, munki ja nunni. Seejärel oli järg kõigi protestantlike kirikute pastorite käes ja nii edasi. Paljud surid vanglas.

Meie Issand Jeesus Kristus ütles Ananiasele: „Mine Sauluse juurde Tarsosel. Temast saab minu pörandaalune töötaja.” Seda Paulus ju oli – pörandaaluse koguduse kuulutaja. Jeesus andis sellele pörandaaluse koguduse pastorile lühikese kuid efektiivse kursuse. Ta alustas sõnumiga: „Näitan talle, kui palju ta peab kannatama ...”

Pörandaaluseks tööks valmistumine algab õpetusega kannatusest ja märtrite ajaloost. Solženitšõn ütleb oma raamatus „Vangilaagrite saarestik”, et Nõukogude Liidu miilitsad teevad läbi arreteerimisõpetuse kursuse. See tähendab, et nad õpivad arreteerima inimest nii, et keegi lähedal viibijaist seda ei märka. Kui Nõukogude Liidus on tehtud uus õpetus nimega arreteerimisõpetus, peame meie omakorda arendama välja kannatusõpetuse.

Käsitleme hiljem pörandaaluse töö tehnilist külge. Kõigepealt peame aga saama vaimuliku valmisoleku. Vabas maailmas piisab koguduse liikmeks pääsemisel usust ja ristimisest. Pöranda-

aluses koguduses sellest ei piisa. Võid uskuda ja käia ristimisel, aga sinust ei saa pörandaaluse koguduse liiget, kui sa ei õpi kannatama. Sul võib olla maailma kõige suurem usk, aga kui sa ei ole valmistunud kannatama, võtab politsei sind õnge. Piisab paarist hoobist, kui juba oled valmis kõik ära rääkima. Seetõttu on kannatusteks valmistumine oluline osa pörandaaluseks tööks ettevalmistusel.

Kristlane ei lange kabuhirmu, kui ta vangli viiakse. Tavalisele reausklikule on vangla uus koht, kus võib Kristusest tunnistada. Pastorile on aga vangla uus kogudus. Selles koguduses ei ole palk kiiduväärt, aga töötamise võimalused on suured. Räägin sellest nii mõndagi oma raamatus „Jutlused üksikkongis”.

Teistes raamatutes olen maininud morsetähestikku, mille õppimine kuulub pörandaaluse töö ettevalmistusse. Tead ilmselt, mis on morsetähstiku mõte. Võid seinale koputades kuulutada evangeeliumi nii paremal kui vasakul olijatele. Vangid vahetuvad kogu aeg. Kommunistid lasevad mõned vabadusse ja vangistavad nende asemel uusi. Jumal on andnud vanglas mitmetele kristlastele morsetähstikku kasutades võimaluse juhatada Kristuse juurde inimesi, keda nad ei ole iialgi näinud. Mõned kohtavad aastate pärast inimesi, keda nad on morse abil juhatanud Kristuse tundmisele. Minul on olnud vangikongis mitmeid kogudusi.

Vabas maailmas on tavaks helistada püha-

päeva hommikul kirikukelli. Kes tahab, läheb kirikusse, teised ei lähe. Kui keegi ei jutlusta antud pühapäeva teemal, jääb inimene koju. Kui juhtub sadama, ei lähe ta mingil juhul jumalateenistusele. Kui aga kogudus on vanglas, on lambad karjase ulatuses päevad läbi. Vabas maailmas vaatavad inimesed kella. „Ta on juba pool tundi kõnelenud! Kas ta ei kavatsegi lõpetada?”

Vangistamisel võetakse kellad ära. Kogudus on koos terve nädala ja neile võib kuulutada hommikust õhtuni. Nad ei pääse põgenema. Rumeenias ja Nõukogude Liidus ei ole tulnud kusagil nii palju inimesi päästmisele kui vanglas. Tasub siis võtta vanglasse sattumist Jumala poolt antud uue ametina. Mäletan, kuidas minu arreteerimisel mu naine mind kallistas ja mulle hüvastijätuks ütles: „Richard, pea meeles, et on kirjutatud: „Teid viiakse valitsejate ja kuningate ette neile tunnistamiseks.” Seda jaksavad inimesed veel kuulda. Kui nad aga saavad teada kommunistlike vanglate kohutavatest piinamistest, hakkavad nad värisema. Mida nende piinamiste puhul peaks tegema? Kas suudame neid taluda? Kui ma piinamistel vastu ei pea, põhjustan 50–60 tuttava uskliku sattumise vanglasse, sest kommunistid üritavad piinamisega panna mind oma sõpru reetma. Sellepärast on väga oluline hakata kohe kannatus-teks valmistuma. Seda on liiga raske teha siis, kui kommunistid on sind juba vangi pannud.

Mäletan juhtumit Rumeenias, kus keegi pastor oli hooruspattu langenud. Grupp juhte vaidles

selle üle, mida pastoriga teha. Ta oli olnud ametis juba 20 aastat. Lõpptulemusena otsustati, et tema patt ei toimunud sel ööl, kui ta langes. Olukord oli selline, et ta ei suutnud kiusatusele vastu seista. Tema suur patt ei toimunud langemise ööl, vaid 20 aastat varem, kui tal taolist kiusatust ei olnud. Ta ei öelnud siis endale: „Pastoriteenistuse ajal juhtub minuga palju asju. Muuhulgas tabab mind seksuaalne kiusatus. Aga ma ei lange pattu!” Ka sina peaksid oma otsuse õigel ajal tegema ning valmistama end ette kõigiks võimalusteks. Peame valmistuma kannatusteks.

3.

Sõnum Tõest

Inimene suudab kannatusi taluda sel määral, kui lähedane kannatust põhjustanud asjaolu talle on, kui kallid see temale on ja kui palju see talle tähendab.

Kommunistlikes riikides on selles osas kogetud suuri üllatusi. Mõnedest andekatest kõnemeestest ja kristlikest kirjanikest said petised. Rumeenia parima vaimuliku lauluraamatu helilooja viisistas hiljem Rumeenia parima kommunistliku lauluraamatu. Kõik sõltub sellest, kas meie kristlus on jäänud ainult sõnade tasemele või oleme pääsenud sisse jumalikku reaalsusse.

Jumal on tõde. Piibel on sõnum Tõest. Teoloogia on õpetus Jumalast ja Tema tõest. Hea jutlus on sõnum Tõest. Jutlus ei ole kunagi tõde. Ainult Jumal on Tõde. Tõe ümber kerkib suur sõnade, teoloogiate ja tõlgenduste ehitis. Kannatuste saabudes ei ole sellest aga kasu. Abi on vaid Tõest endast. Peame tungima läbi kõigist jutlustest, teoloogilistest raamatutest ja üldse kõigist sõnadest, et jõuaksime Jumala reaalsuseni.

Olen Läänes rääkinud, et meie riigis seoti kristlasi neljaks ööpäevaks ristide külge. Ristid pandi põrandale ja teisi vange piinati ristilöödute peal või kästi neil teha oma väljaheited nende

nägudele. Minult on sageli küsitud, missugune piiblisalm aitas mind ja andis mulle jõudu neis tingimustes. Vastasin iga kord: „Mitte mingist piiblikohast ei olnud mingit abi! On silmakirjalik väita, et mingi piiblisalm kinnitab ja aitab kedagi. Piibli kirjakohti iseenesest ei ole isegi mõeldud abiks. Kõik kristlased oskavad peast Psalmi 23: „Issand on mu karjane, mul pole millestki puudust...Ka kui ma kõnniksin surmavarju orus, ei karda ma kurja ...”

Kui satud kannatustesse, leiad, et Jumal ei ole iialgi mõelnud psalmi 23 sind kinnitama. Sind lohutab Issand, mitte psalm, milles räägitakse Issanda lohutusest. Psalmist sulle ei piisa. Sul peab olema Jumal, kellest psalm räägib. Teame ka salmi: „Sulle piisab minu armust.” Salmist ei piisa, ainult Jumala armust piisab.

Pastoritel ja innukatel tunnistajatel, kes Jumala kutsel kasutavad Sõna, on oht anda pühadele sõnadele rohkem kaalu, kui neil tegelikult on. Piibli sõnad on vaid vahendid, mille abil väljendatakse reaalsust. Kui oled osaduses Tõega, kõikväelise Issandaga, ei ole kommunismil sinu üle võimu. See ei suuda teha midagi kõikväelise Issanda vastu. Kui sul ei ole muud kui kõikväelise Issanda sõnad, on sinust kerge jagu saada.

4.

Vaimulikud harjutused

Põrandaaluseks tööks valmistumine tähendab vaimulikku süvenemist. Nii nagu sibula kasutamiseks tuleb see koorida, peab Jumal ka meilt „koorima” kõik tühjad sõnad ja pinnapealsed usulised tunded. Jeesus peab meile ilmutama, et Tema järgijal tuleb kanda oma risti. Ta näitas ise, kui raske võib rist olla. Peame selleks valmis olema.

Vaadakem maailma kombeid: pornograafiline väljaanne või reklaam äratab kujutluse. Samal viisil peame äratama kujutluse vaimulikest tõdedest. Mul on väga kahju, et protestantlikes kirikutes on vaimulikud harjutused peaaegu tundmatud. Põrandaaluses koguduses tuleb need ellu äratada. Mõned katoliiklased kasutasid vaimulikke harjutusi valesti ja see kutsus esile usupuhastuse. Alati esineb pendel-liikumist. Kui keegi on langenud ühte äärmusse, satub teine seda vältida püüdes teise äärmusse. Kui ebausklikud katoliiklased teevad neitsi Maarjast jumaliku olendi, otsustab vastaspool, et neitsi Maarja pole mitte keegi.

Me kõigume ühest äärmusest teise. Kuna mõned kasutasid vaimulikke harjutusi valesti, ei tahtnud teised nendega üldse tegemist teha. On siiski kindel, et lisaks palvetamisele, mida kasutame rääkimiseks, peame võtma aega enese-

uuringuks ja mõtiskluseks. Heebrea kirja 11. peatükis on pikk nimekiri inimestest, keda on poolks saetud, põletatud tuleriidal või visatud lõvide ette. Peame endale ette kujutama ehtsaid olukordi. Peame mõtlema: nüüd mind pekstakse, nüüd seis- san tuleriidal ... Kuidas ma selles olukorras käi- tun?

Mäletan oma viimast leerikooli klassi Rumeenias. Ühel pühapäeval viisin oma noorterühma kiriku asemel loomaaeda. Lõvipuuri ees ütlesin oma grupi 15 liikmele: „Teie eelkäijad, kes Kristust järgisid, heideti usu pärast niisuguste kiskjate ette. Teid ei visata lõvide poolt tapetavateks, kuid te puutute kokku inimestega, kes võivad olla lõvi- dest palju hullemad. Otsustage siin ja praegu, kas tahate kinnitada oma ustavust Kristusele.” Noorte silmades olid pisarad, kui nad vastasid: „Tahame!”

Peame valmistuma praegu, kui me veel vanglas ei istu. Vanglas kaotab inimene kõik. Ta riie- tatakse lahti ja talle antakse vanglariided. Ei ole enam mugavaid mööbliesemeid, pehmeid vaipu, kauneid kardinaid. Mehel ei ole enam naist ega peret. Vangil ei ole raamatukogu ja ta ei näe iialgi ühtegi lille. Järele ei ole jäänud midagi, mis teeks elu meeldivaks. Keegi, kes ei ole juba varem keel- dunud elu naudingutest, ei pea sellele vastu.

Kolossa kirjas räägitakse maapealsete liikmete surmamisest. Teadmiste poolest puudulikud kato- liku usufanaatikud on leiutanud igasuguseid patu- kahetsusharjutusi. Nad tõusevad põlvedel Rooma Peetruse kiriku trepiastmeid mööda üles, käi-

vad palverännakutel jne. Kuna katoliiklased teevad taolisi asju, on protestandid üldse loobunud pattude surmamisest. On aga olemas niisugune võimalus nagu kristlik enesesuretamine siin ja praegu – maailma rõõmudest loobumine. End praegu ette valmistav kristlane ei kannata kaotuse all, kui ta vangi satub. Sa pead õppima kasutama maailma ande neisse liigselt kiindumata.

Harjutan ka ise keeldumist. Elan Ameerika Ühendriikides ja sa tead võib-olla, kuidas Ameerika supermarketid välja näevad. Vaatan kõiki kaupu ja ütlen endale: „Võin elada ilma selle ja selle ja tolleta. See oleks väga mugav, aga saan hakkama ka ilma selleta. Ka ilma selleta võin suurepäraselt toime tulla.” Käin läbi terve supermarketi kulutamata ainsatki dollarit. Naudin kaunite kaupade vaatamist ja kogen rahuldust, et võin elada ilma selle kõigeta.

Meie riigis oli ka liberaalteologe. Mitte ükski neist ei andnud end piinata. „Miks ma peaksin surema surnud Jumala ja problemaatilise Piibli pärast? Kui lood Aadamast ja Eevast pole tõi, kui Joosua ei peatanudki päikest, kui ennustused on kirjutatud alles pärast toimunud sündmusi, kui Jeesus ei sündinudki neitsist ega tõusnud ihulikult üles surnuist, siis on Piiblis rohkem valesid kui Pravdas. Miks ma peaksin surema asja eest, mis vaevalt on tõde või mis on vähemalt täis lahendamatu probleeme?”

5.

Kahtlemine teeb reeturiks

Olen juut. Heebrea keeles, mida Jeesus rääkis ja milles kirjutati esimene ilmutus, ei ole olemas sõna „kahtlema”. Kahtlemine on inimese jaoks sama vale nagu neljal jalal käimine. Inimest pole mõeldud neljal jalal käima. Seda teevad vaid loomad. Sama ebainimlik on kahtlemine.

Meil kõigil tekib kahtlusi, kuid ära lase oma mõtetesse pesitsema, jääda kahtlusi Piibli kesksete õpetuste suhtes nagu Jumala olemasolu, Jeesuse Kristuse ülestõusmine või igavese elu reaalsus. Iga teoloogiline või filosoofiline kahtlus teeb sinust potentsiaalse reeturi. Sa võid kahelda, kui uurid rahulikult Piiblit või kui sa jutlust ette valmistad või hästi sööd või kirja kirjutad. Siis võid lubada endale igasuguseid julgeid mõtteid ja kahtlusi. Kui sind aga piinatakse, muutuvad need kahtlused reetmiseks, sest siis pead otsustama, kas elad või sured selle usu eest.

Üks tähtsamaid põrandaaluse töötegija ettevalmistusse kuuluvatest asjadest on kahtluste lahendamine. Matemaatikas on nii, et kui ülesandele ei ole lahendust, siis kusagil on tehtud viga. Siis tuleb lahendust edasi otsida. Ära ela kahtlustes, vaid otsi neile lahendust.

Nüüd jõuame piinamishetkesse. Piinamine on

tõesti väga vaearikas. Piinajad võivad kasutada punaseks köetud raudu. Mõnikord rahulduvad nad vaid peksuga. Tavalist nahatäit on üsna kerge välja kannatada. Jeesus ütles, et peame saama laste sarnasteks ja lapsed on rohkem või vähem harjunud ihunuhtlust saama.

6.

Piinamiseksam

Üks arst tuli minu juurde ja küsis: „Mida ma peaksin tegema? Olen juba mõelnud ka aknast väljahüppamise peale. Mind kutsutakse ikka ja jälle ülekuulamisele ning minust tahetakse teha põrandaaluse koguduse väljaandjat. Mind ähvardatakse peksta, kui ma ei nõustu. Mida peaksin tegema? On kohutav mõtelda, et nad mind pekstavad. Ma ei peaks seda vastu. Teine võimalus on hakata ülesandjaks – või viskuda aknast alla.”

Vastasin naisele: „Sul on veel üks võimalus. Anna oma mehele kepp ja käsi tal ennast selga lüüa. Siis näed, kas pead sellele vastu. Peksmist ei tasu karta.”

Kommunistid ei rahuldunud siiski lihtsalt peksmisega. Nad kasutasid kõrgel tasemel väljaarendatud piinamismeetodeid. Piinamine võib kahel viisil mõju avaldada. See võib inimese tugevaks teha ja kinnitada tema otsust mitte midagi politseile rääkida. On vargaid, kes peavad iga-sugusele piinamisele vastu ega räägi, kellega koos nad tegutsesid. Mida rohkem neid pekstakse, seda kangekaelsemaks nad muutuvad. Piinamine võib aga inimese tahte täielikult murda.

Nüüd räägin huvitava loo, mille on avaldanud Tšehhoslovakkia ajakirjandus. Dubceki ajal, mil

artikkel ilmus, oli selles riigis nii palju vabam olukord, et seal võidi avaldada ka julgemaid tekste. Novotny, Dubceki eelkäija ja kommunistlik diktaator oli arreteerinud ühe oma lähimatest seltsimeestest, kommunistliku juhi, veendunud ateisti ja kommunistliku partei keskkomitee liikme. (Vanglates ei istu üksnes kristlased, juudid ja patrioodid. Kommunistid vangistavad ka teisi ja piinavad oma aatevendi samal viisil nagu keda tahes vangi.)

See kommunistlik juht oli siis arreteeritud ja pandud üksikkongi. Kongi lasti elektromagnetilist kiirgust, mis põhjustab meeltesegadust. Valjuhääldist kõlas öösel ja päeval: Kas su nimi on Joosef või ei ole see Joosef? (Mehe nimi ei olnud Joosef.) Kas sa oled Joosef või ei ole sa Joosef? Ameerika suurim kurjategija on Dillinger, aga sina oled veel suurem kurjategija kui Dillinger. Mis su eesnimi on? Kas see on Joosef või ei ole see Joosef? Sa oled küll kontrrevolutsionäär ja spioon, aga kas oled Joosef või ei ole sa Joosef?" Meest püüti teha vaimuhaigeks ööl ja päeval. Talle tunduski, et kaotab mõistuse.

Korraga mees mõistis: „Olen nüüd kohtunud absoluutse kurjusega. Kui kommunistid piinavad kristlasi, ei toimi nad absoluutses kurjuses, sest nad usuvad, et nad suudavad luua maapealse paradiisi. Kristlased takistavad nende kavatsusi ja pole seega ime, et kristlasi piinatakse. Piinamisel on teatud mõttes isegi õigustus. Kui aga kommunist piinab kommunisti, teeb ta seda vaid

piinamise pärast. Seda pole võimalik millegagi õigustada. Aga igal mündil on kaks poolt. Kui on olemas absoluutne kurjus, kelle vastu see siis võitleb? Peab olema ka absoluutne headus. See on sama mis Jumal. Kommunistid võitlevad siis Jumala vastu.”

Kui mees kutsuti ülekuulamisele, tuli ta naeratahes ja teatas, et valjuhääldi võib sulgeda, sest see on oma ülesande täitnud. „Olen saanud kristlaseks.” „Kuidas see juhtus?” küsis ülekuulaja. Mees rääkis kogu loo. Ülekuulaja palus hetke oodata ja läks teisi kutsuma. „Korrake nüüd oma tunnistust, nii et teisedki seda kuulevad. Mees rääkis jälle kogu loo. Seda kuulnud, ütles kapten teistele politseinikele: „Ma ju ütlesin, et see meetod ei tööta. Olete läinud liiale.”

Saatan ei ole kõikväeline ega kõiketeadev nagu Jumal. Ta teeb vigu. Kommunistide piinamised on nii ebaõiglased, et neid võib kasutada oma vaimulikuks arendamiseks.

7.

Kriisihetk

Piinaja ootab kriisihetke. Õpi võitma kahtlus ja asjad põhjalikult läbi mõtlema. Alati tuleb kriitiline hetk, mil oled valmis teatama pörandaalust tööd tegeva kaaslase nime või ütleva, kus asub salatrükikoda või midagi muud paljastama. Kui inimest on piisavalt piinatud, muutub kõik mõttetuks. Selles olukorras ei hooli inimene enam ellujäämisestki. Kui kõik muutub mõttetuks, pole enam vahet, kas valu lõpeb või mitte.

Langeta need otsused juba varem, siis suudad kriisihetke üle elada. Kui sa kriisihetkest õnnelikult läbi tuled, koged suurt seesmist rõõmu. Tunned, et Kristus on otsustaval hetkel olnud sinuga. Kaasajal on kommunistid koolitatud ja kogunud. Nad on kriisihetkest teadlikud. Kui nad sinust midagi välja ei pigista kriisihetkel, lõpetavad nad piinamise. Nad nimelt teavad, et pole mõtet jätkata.

Mind õpetati juba noore kristlasena iga päev lugema. Seda ma ka tegin samuti nagu minu poeg Mihhailgi, kes on 3.–4. eluaastast alates lugenud iga päev lehekülje Piiblist ja mõne märtri eluloo. Mina loen Fox'i „Märtrite raamatut”. Loe sinagi seda oma lastele.

Piinamisega on seotud muidki asju. See on

vana usuline kurjus – kurjus kurjuse pärast. Kui sa selleks end vaimulikult õigesti ette valmistad, võib see su usku kinnitada. On väga oluline mõista, mida Jeesus ütles: „Ärge siis hakake muretsema homse pärast, sest küll homme päev muretseb ise enese eest” (Mt 6:34). Olen olnud vanglas 13 aastat. Vend Hrapov on istunud 26 aastat, Wang-Min-Da 28 aastat. Tundub, et kommunistlikus vanglas on võimatu nii kaua vastu pidada. Kõike aga ei pea korraga taluma. Ei ole vaja isegi ühte päeva korraga vastu pidada, vaid tunni. Ühe piinava tunni suudab igaüks vastu pidada.

Meil on mõnikord olnud kohutav hambavalu, oleme olnud autoõnnetuses ja tundnud võib-olla talumatut valu. Valu ei ole vaja kannatada rohkem kui üks hetk korraga. Valu kasvab mitmekordseks, kui hakkame meenutama, mitu korda meid on pekstud ja piinatud ning kuidas meid homme jälle peksmisele viiakse, samuti ülehomme jne. Ma ei tea, kas ma homme üldse elus olen või kas piinajad on elus. Homme võib kasvõi revolutsioon toimuda. Eilsed piinamised on möödas ja homsed ei ole veel alanud.

+++

Alguses on piinamine kohutavaks šokiks ning põhjustab talumatut valu. Kardinal Mindszenty'd ei lastud magada 29 ööpäeva. Pärast seda paljastas ta kõik, mis temalt nõuti. Miks? Mõne unetu päeva ja öö järel või mõnda päeva kestnud tugeva

ihuliku piinamise järel tuleb hetk, mil kõik muutub mõttetuks. Ununevad kohustused naise ja laste suhtes, samuti kohustused oma hea nime säilitamiseks ja Jumala austamiseks. Inimene muutub kõige suhtes ükskõikseks. See on kriitiline hetk, mil õigesti hingamine on väga tähtis. Õpi õigesti hingama.

Hindud ja budistid peavad hingamisharjusi väga tähtsateks. Loe Piiblist, missuguseid hingamisviise on olemas. Jeesus puhus apostlite peale. Öeldakse, et Jeesus hingas nende peale Püha Vaimu. Õigeusu kirikus hingavad preester ja ristivanemad kolm korda ristitava lapse peale. Kui Jeesus puhus, saatis ta Püha Vaimu. Apostlite tegudes räägitakse, et Saulus paiskas tapmisähvardusi jüngrite vastu. On mõrvareid, kes õhkuvad kurjust. Mõned hingavad välja abielurikkumist. Tugevad tunded kiirendavad hingamist. Proovi kellegagi riielda ja samal ajal rahulikult, sügavalt ja rütmiliselt hingata. Märkad, et riidlemisest ei tule midagi välja.

Õige hingamine on üks viis, kuidas piinamisele vastu seista. Reetmine tähendab kõige purunemist. Oled isik, kelle peale Jumal ja mitmed inimesed loodavad. Sa pead hoidma põrandaaluse koguduse saladusi. Reetmine põhjustab võimsaid tundeid. Tead, mida tunded suure koorma all olles. Sa ei saa riielda ja karjuda nii kaua, kui hingad ühtlaselt ja sügavalt. Sel viisil hingates ei õnnestu ka suurt tundepurset nõudev reetmine. Hinga piinamise ajal sel viisil, et sa ei muutuks

reeturiks. Hinga rütmiliselt, rahulikult ja väga sügavalt.

Hapnik annab kogu organismile vastupanuvõimet, mis tasakaalustab sinu reaktsioone ja annab sulle rahuliku seisundi.

Teiseks peab põrandaaluse koguduse töötajaja teadma – ja seda mitte ainult peas vaid ka sisetundmusena – et ta on osa Kristuse ihust. Ta kuulub ihusse, mida on pekstud juba 2000 aastat. Seda on alati halvasti koheldud, mitte ainult Kalgatal vaid ka mitmetes tagakiusudes Rooma riigi ajast peale. Kristuse ihu peksid natsid ja seda on piinatud Nõukogude Liidus peaaegu 60 aastat. Pöördumisel olen teadlikult saanud selle vaevatud ihu osaks. See on kibuvitsakrooniga pärjatud ihu, mille kätest ja jalgadest on naelad läbi löödud.

Võtan selle vastu ka oma tulevaseks saatuseks. Ma ei mõtle Jeesusest kunagi Päästjana, kes löödi risti 2000 aastat tagasi. Kannatus Jeesuse müstilises ihus peab muutuma mulle reaalsuseks. Mõnda Piibli õpetust on raske mõista. „Kui keegi minu juurde tuleb ja ei vihka oma isa ja ema ja naist ja lapsi ja vendi ja õdesid ja veel pealegi iseenese elu, see ei saa olla minu jünger” (Lk 14:26). Vabas maailmas ei tähenda need sõnad palju midagi.

8.

Kõrgeim armastus

Oled kindlasti lugenud kirjandusest märtrite kohta, et Nõukogude Liidus on tuhanded lapsed oma vanematelt ära võetud, sest neile õpetati kodus Kristusest. Usklik peab Kristust rohkem armastama kui oma perekonda. Kujutle end seismas kohtu ees. Kohtunik teatab sulle, et kui salgad Kristuse, võid lapsed endale jätta. Su süda võib murduda, kuid sinu vastus peab olema kindel: „Mina armastan Jumalat.”

Nadja Sloboda lahkus kodust kandma 4-aastast vanglakaristust. Temalt võeti ära lapsed, kuid ta lahkus kodust lauldes. Politsei ootas autos lapsi, et neid ära viia. Nad ütlesid laulvale emale: „Ära meie pärast muretse. Ükskõik kuhu me ka satuks, me ei loobu oma usust.” Ja nad ei loobunudki.

Ristil rippudes ei kannatanud Kristus vaid ihulikult. Tema ees seisis Ta ema, kes samuti kannatas. Tema emal oli armastav Poeg. Nad armastasid teineteist. Kuna oli aga tegemist Jumala austamisega, olid inimlikud tunded teisel kohal. Ainult siis kui võtame selle seisukoha omaks praegu ja lõplikult, oleme valmis pörandaaluseks tööks.

Ainult Kristus, suur kannataja ja valude mees peab meis elama. Kommunistlikes riikides on mõnikord juhtunud, et piinajad on visanud kum-

minuia käest ja küsinud: „Mis kiirgus sinu pea ümber on? Kuidas su nägu niimoodi särab? Ma ei saa sind enam lüüa.” Kommunistlikud piinajad on vangidele öelnud: „Karjuge kõvasti, nutke häälelalt, otsekui ma peksaksin teid. Siis mu kaaslased usuvad, et ma teid piinan. Ma ei suuda teid lüüa.”

Mõttele, sa ainult karjud ja sinuga ei juhtu midagi. Teinekord aga piinatakse vange ka tegelikult, vahel kuni surmani. Siis on sul valida, kas surra koos Kristusega ja Tema pärast või hakata reeturiks. Elu jätkamisel ei oleks aga mingit väärtust, kui sul on häbi peeglisse vaadata, sest sealt vaataksid sulle vastu reeturi silmad.

Niisugune mõtteviis on pörandaaluse töötegija esimeseks eelduseks. See on eriti oluline pörandaalusele pastorile ja veel enam tema naisele. Taoalise pastori abikaasal on eriline ülesanne. Ta peab oma meest kinnitama. Ta peab julgustama meest kõigest läbi minema. Kui naine palub meest kinno kaasa tulla ja tavalistest elu lõbudest osa võtta, ei saa mees olla efektiivne pörandaalune võitleja. Naine peab suunama meest tööle, võitlusele ja enese ohverdamisele.

9.

Õpi olema vaikselt

Teiseks tuleb pörandaaluses koguses õppida olema vaikselt. Pastorid on ameti poolest kõnelevad inimesed. Pastor ei pea aga kogu aeg rääkima. Keegi ei suuda hästi jutlustada, kui ta ei ole hea kuulaja. Oma pastorateenistusele tagasi vaadates märkan, et olen kuulates võitnud rohkem hingesid kui kõneledes. Inimestel on südamel palju koormaid ja kellelgi ei näi olevat kannatust neid kuulata. Isegi oma mehel, naisel ega lastel pole nii palju kannatust. Noored tahavad alati kusagil mujal olla, kui nad parajasti on. Keegi ei kuula sind. Kui keegi leiab kuulava inimese, on ta juba võidetud – ilma suurte kõnedeta.

Pörandaaluses koguduses on vaikimine esimene reegel. Iga ettevaatamatu sõna võib põhjustada kellegi teise vangistamise. Üks minu sõber, kes oli tähelepanuväärne kristlik helilooja, sattus vangi seetõttu, et usklikud rääkisid alati, kui kaudid on tema poolt kirjutatud laulud. Minu sõpra kiideti ja selle eest pandi ta 15 aastaks vangi. Laulda võib, kuid ei tohi mainida inimese nime, kes laulu on teinud.

Sa ei õpi vaikima sel hetkel, kui kommunistid riigis võimu haaravad. Pead õppima vaikimise kunsti pöördumishetkest alates. Kristlane on ini-

mene, kes räägib vähe, kuid kaalukatest asjadest. Kui ta sõnagi ütleb, peab ta mõtlema, kas sellest kellelegi halba ei juhtu.

Nobeli preemia võitnud Solženitsõn ütles ühes intervjuus, et tema kõige hullem tagakiusaja ja reetur oli tema endine naine. Õpetussõnades hoia-tatakse saladuste rääkimise eest isegi oma naisele. See nõuanne tuleb Jumala Sõnast. Jumal teadis, et maailmas saab olema pörandaalune kogudus. Ta teadis ka seda, et mingil hetkel võib naine mehe peale vihastada. Kommunistid muutsid Solženit-sõni sekretäri elu nii raskeks, et ta poos end üles. (Ka teda oli reetnud Solženitsõni naine.) Kui Sol-ženitsõn oleks vakka olnud, poleks seda juhtunud.

Täna Jumalat nende aastate eest, mil olin üksikkongis. Olin kolm aastat kuue meetri süga-vusel maa all. Iialgi ei kuulnud ma ühtegi sõna. Samuti ei rääkinud ma ühtegi sõna. Mul ei olnud raamatuid. Ma ei kuulnud väljastpoolt tule-vaid häält. Valvuritel olid vildist taldadega kin-gad. Nende lähenemist polnud võimalik kuulda. Ka seesmised häälled lakkasid aja jooksul. Meid uimastati ja peksti. Unustasin kogu oma teoloo-gia. Unustasin ka kogu Piibli. Ühel päeval märka-sin, et olin unustanud Meie Isa palve. Ma ei suut-nud seda enam ütelda. Olin siiski rahul ja ütlesin; „Meie Isa, olen unustanud palve, aga Sina oskad seda kindlasti peast. Kuuled seda tuhandeid kordi päevas. Pane mõni ingel minu eest Meie Isa palvet lugema. Mina olen vakka.”

Mõnda aega oli minu ainukeseks palveks: „Jee-

sus, ma armastan Sind.” Kordasin seda veidi aja pärast: „Jeesus, ma armastan Sind.” Ja varsti jälle: „Jeesus, ma armastan Sind.” Siis muutus ka selle palve ütlemine liiga raskeks. Meile anti uimasteid, mis meie mõistuse segamini ajasid. Olime kohutavalt näljased. Aeg-ajalt saime vaid ühe leivatüki nädalas. Meid peksti ja piinati. Ka pimedus tegi oma töö. Ei olnud enam võimalik isegi nii palju keskenduda, et ütelda: „Jeesus, ma armastan Sind.” Lõpetasin palvetamise, sest teadsin, et see ei olnud hädavajalik. Kõrgeim palvetamise viis, mida tean, on Issandat armastava südame vaikne tuksumine. Jeesus teab, et iga südamelöök kuulub talle.

Kui pääsesin üksikkongist, sattusin teiste vangide hulka, kes rääkisid. Imestasin, miks nad räägivad. Suur osa meie kõnest on kasutu. Kui inimesed üksteist esimest korda kohtavad, ütleb üks: „On tore tutvuda.” Teine vastab: „On väga tore tutvuda.” Mis kasu neist sõnadest on? Siis küsib üks: „Kas pole kena ilm?” Teine vastab: „On tõesti.”

Miks on vaja rääkida sellest, kas ilm on ilus? Me ei võta ilmselt Jeesuse sõnu tõsiselt. Ta ütles, et meie üle ei mõisteta kohut mitte ainult iga halva sõna pärast, vaid ka iga tühise sõna pärast. Nii on Piiblis kirjutatud. Tühine kõne tähendab kommunistlikus riigis vanglat ja surma vennale. Venda ei ole võimalik ka tänada, kui see ei ole tingimata vajalik, sest see võib tähendada katastroofi. Kui keegi tuleb sinu juurde, ütled võib-olla: „Kui kahju, et sa varem ei tulnud. Vend X läks just ära.”

Külaline võib aga olla salapolitsei informatoriks. Nüüd ta teab, et vend X on linnas. Pea meeles, et suu tuleb kinni hoida. Õpi seda oskust praegu.

10.

Lubatud riukad

Põrandaalust tööd ei ole võimalik teha ilma riukaid kasutamata. Mäletan juhtumit Nõukogude Liidust. Kommunistid kahtlustasid, et kristlased teatud kohas kogunevad ja hakkasid tänavat jälgima. Nad teadsid, et usklikel on kusagil sellel tänaval koosolek. Nad nägid ühte poissi selle maja poole sammumas, kus nad oletasid koosoleku toimuvat. Poiss peatati ja miilitsad küsisid: „Kuhu sa lähed?” Poiss vastas kurvalt: „Minu vanem vend on surnud. Terve pere koguneb tema testamenti lugema.” Miilitsad olid kaastundlikud. Nad patsutasid poisile õlale ja ütlesid: „Mine siis.” Poiss ei valetanud.

Üks mees viidi ülekuulamisele. Temalt küsiti: „Kas te veel kogunete koosolekuid pidama?” Mees vastas: „Seltsimees kapten, palvekoosolekud on praegu keelatud.” „Siis on hästi, võite minna,” vastati talle. Mees oli vaid tõdenud, et palvekoosolekud olid keelatud, aga ta ei salanud, et ta neist osa võtab.

Üks Stefanose Misjoni kuller reisis kommunistlikkusse riiki. Piiril ta peatati ja küsiti: „Mis suguseid raamatuid teil kaasas on?” Mees vastas: „Mul on Shakespeare ja Jehoova kogutud teosed.” Politsei ei tahtnud oma teadmatust paljastada.

Jehoova võis olla tuntud briti luuletaja. Ta oleks end häbistanud, kui oleks tunnistanud, et pole Jehoovast iialgi kuulnud. Segaduses olles näitas ta teed: „Hästi, hästi. Palun astuge edasi.”

On olemas lubatud riukaid. Kui inglid oleksid vaid laste muinasjututegelased, poleks mul neid vaja. Inglid on aga reaalsed olendid. Igaühel meist on oma kaitseingel. Seal kus kristlased kogunevad, on alati kohal ka kurjuse ingleid. Me peame lootma inglite ja Püha Vaimu peale. Me ei pea ateistidest türannidele tõtt rääkima. Meil ei ole kohustust neile teatada, mida me teeme. Tehkud pealetükkivaid küsimusi, üritagu igati tõde teada saada.

Kui ma küsiksin sinult: „Kui palju sul pangas raha on?” või: „Kui palju sa kuus teenid?” oleksin pealetükkiv. Niisugustele küsimustele ei ole vaja vastata. Tütarlapselt ei sobi küsida, kas tal on poiss-sõber või on ta kellesegi armunud. On üsna tõenäoline, et tütarlaps taoliste küsimustele ei vasta. Samuti ei ole viisakas tunda uudishimu inimese usuliste harrastuste kohta, kui ta neist rääkida ei taha. See on sekkumine teise eraellu. Ateistlikul riigil ei ole õigust uurida meie töökspidamisi ja meie ei pea vastama taoliste küsimustele.

Ülekuulamistel esitatakse usklikele igasuguseid küsimusi. Kommunistid ütlesid mulle: „Te olete kristlane ja kõigele lisaks pastor. Te peate tõtt rääkima. Ütelge nüüd, kes juhivad põrandalust kogudust? Kus te kogunete? Kellega te koh-

tute? Kes on juhid erinevates linnades?” Kui ma oleksin tõtt rääkinud, oleks palju mehi vangipandud. Ja kui nemad omakorda oleksid kõik ära rääkinud, mis siis lõpuks saanud oleks? Niisugust olukorda tuleb takistada. Kuigi vaikimise tagajärg oleks olnud peksmine ja piinamine, peame me ka surma ähvardusel vaikima.

Tunnen pastorit, kes oma jalgpalliharrastuse tõttu tundis pidevalt suurt valu. See oli sama tugev valu kui minul, kui mind peksti. Tema jalg sai mängu ajal vigastada ja põhjustas talle pidevat valu. Jalgpalli pärast on inimesed valmis valu tundma. Kui valu üle läheb, hakkavad nad jälle mängima, kuigi teavad, et uus vigastus on tõenäoline. Sama kerge on taluda füüsilist valu venna kaitsmiseks arreteerimise eest. Kõige hullem, mis võib sulle juhtuda, on surm. Surm on aga tavaline asi maailmas.

Kord ilmus rikka mehe uksele kerjus, kes küsis, kas ta võib rikka mehe majas ööbida. Ta seletas, et tal pole kohta, kus magada. Rikas mees ajas kerjuse minema, öeldes, et tema maja pole hotell. Vaene mees palus andeks ja lubas edasi minna.

„Kas te vastaksite enne ühele küsimusele,” palus kerjus. „Teil on väga kaunis maja. Kes on selle ehitanud?” Rikas mees oli meelitatud. „Selle ehitas minu vanaisa,” vastas ta. „Kus teie vanaisa praegu on?” küsis kerjus. „Ta on juba kaua aega tagasi surnud.” „Kes elas majas pärast vanaisa?” „Minu isa.” „Kas ta on veel elus?” „Ei, ka tema on surnud.” „Kes praegu majas elab?” „Mina loo-

mulikult.” „Kas teiegi surete?” „Muidugi.” „Kes pärast teid selles majas elama hakkab?” „Loode-tavasti minu lapsed,” vastas mees. Siis ütles kerjus: „Miks te siis minu vastu nii kalk olete? Väidate, et maja pole hotell, kuid seda see just ongi. Elanikud vahetuvad pidevalt nagu hotellis. Kui teie oma asjad pakite, tuleb asemele keegi teine.”

Surm on vältimatu. Suhtu sellesse elu juurde kuuluva endastmõistetava asjana. Kui sa Jumala tahtel täna sured, ei vaja Ta selleks kommunist-likku piinajat. Võin surra südameinfarkti. Keegi ei saa minu elu päevagi lühendada. Suren, kui Jumal mind kutsub.

11.

Salakavalad tülid

Põrandaaluses koguduses ei lubata väiksematki tüli. Riid tähendab põrandaaluses koguduses arreteerimisi, piinamisi ja võib-olla kellegi surma. Kommunistid vaatavad ja kuulavad. Neil on põrandaaluses koguduses oma nuhid. Kui koguduses tülitsetakse, siis süüdistavad selle liikmed üksteist. Üks ütleb: „Kui olid vend X-iga, tegid seda ja seda.” Ja politsei arreteerib kohe vend X-i. Kasuta tingimata salanimesid. Riidud toovad alati esile nimesid ja sündmusi. Pole siis ime, et Piiblis keelatakse riidlemine usklikte vahel. Ühes Rumeenia linnas oli suur tüli kahe koguduse vahel. Üks oli baptistikogudus ja teine nimetas end „Eraldunud Vendadeks”. Äge riid lõppes mõlema koguduse juhtide arreteerimisega.

Tean, et taevasse pääsen vaid püha ja laitmatuna. Seega on kõige parem alustada pühitsetud eluga täna. On liiga hilja alles taevas pühaks hakata. Siis ei tea, kuidas alustada. Pühitsetud elu peab juba praegu algama. Sama kehtib tülide vältimisel. Kui tülitseta ei tohi pärast seda, kui kommunistid on võimu haaranud, on kõige parem lõpetada tülitsemine juba praegu.

On murettekitav, et raudse eesriide taga tegutsevad organisatsioonidki riidlevad omavahel.

Riidlemisel on olnud dramaatilisi tagajärgi. Nii-suguseid tülisid tuleks igal juhul vältida. Kommunistlikus riigis võib isegi perekonnasisene riid surma põhjustada. Kohtusin kord mehega, kellel oli sõbranna. Nagu nooruses tihti juhtub, kohtus see mees ka teise tütarlapsena, kellest ta hoolis rohkem kui esimesest. Mees oli endisele sõbrannale rääkinud saladusi. Petetud tüdruk kandis need politseile ette. Mehele anti eluaegne vanglakaristus. Vanglas kaotas ta mõistuse.

Põrandaaluseks tööks ettevalmistus on põhimõtteliselt sama nagu tavaliseks kristlikuks tööks valmistumine. Erinevus on vaid selles, et ettevalmistus peab olema sügavam. Töö peab muutuma inimesele reaalsemaks. See peab saama osaks tema elust. Tean riike, kus kahe koguduse karjase ja vanema vaheline riid on hävitanud terveid kogudusi. Seda juhtub igal pool, kuid kommunistlikes riikides tähendab see vangistust või isegi surma.

Piinamine ei ole ainuke kommunistide poolt kasutatav meetod. Nad oskavad ka ajupesu teha. Peame teadma, kuidas ajupesule vastu seista. Ka vabas maailmas tehakse ajupesu. Seda teevad ajakirjandus, raadio ja televisioon. Ei ole mingit erilist põhjust, miks on vaja Coca-Colat juua. Jood seda sellepärast, et sind on ajupestud. Vesi on ilmselt parem jook kui Coca-Cola, kuid keegi ei korruta sulle karjuva reklaamiga: „Joo vett!” Kui veejoomist meile piisavalt reklaamitaks, jooksi me vett.

12.

Seisa vastu ajupesule

Kommunistid on arendanud ajupesu tehnikat viimase võimaluseni. Meetodid vahelduvad, kuid kommunistlike vanglate ajupesu koosneb peamiselt seljatoeta taburetil istumisest. Istuda tuleb ühe koha peal 17 tundi ööpäevas. Hetkekski ei ole võimalik lõögastuda, tukkumisest rääkimata. Samuti tuleb kuulata lööklauseid: „Kommunism on hea. Ristiusk on surnud. Ristiusk on surnud. Ristiusk on surnud. Anna alla. Anna alla. Anna alla.” Ja seda 17 tundi ööpäevas.

Taolistest ütlustest tüdineb juba mõne minutiga. Vang peab aga seda kuulma nädalaid, kuid ja isegi aastaid. Võin kinnitada, et see ei ole kerge. See on halvemaid piinamisi, palju hullem kui ihulik piinamine. Kristus on aga kõike ette näinud, sest Tema ei sõltu ajast. Tema jaoks on tulevik, minevik ja praegune hetk samad. Ta teab kõike algusest. Kommunistid leiutasid ajupesu liiga hilja. Kristus on välja mõelnud ajupesu vastandi, südame pesu. Ta on öelnud: „Õndsad on puhtad südameelt, sest nemad näevad Jumalat.” (Mt 5:8).

Esimene Kristuse pärast elu andnud märter Stefanos seisis sadade inimeste keskel, kes korjasid kive, et need tema peale visata. Ta ütles:

„Vaata, ma näen.” Stefanose naine arvas ilmselt, et Stefanos nägi, kui suures ohus ta oli ja kavatses põgeneda. Kuid Stefanos ütles: „Ma näen Inimese Poja seisvat Jumala paremal käel.” Võib-olla ütles naine: „Aga sa ei näe seda vihast hulka, kes tahab sind kividega visata.” Sellele võis Stefanos vastata: „Ma näen küll enda ümber mõnda väikest sipelgat, kuid neid pole vaja mainidagi. Ma vaatan Jeesust.” Stefanos ei vaadanud enda tapjaid. Õndsad on puhtad südamedelt.”

Ajupesule tuleb vastu seista. Mind on üle kahe aasta ajupestud. Nüüd ütleksid kommunistid, et mu aju on ikka must. Mina ja teised ajupesu ohvrid kordasime samas taktis kui kommunistid oma lööklauseid: „Kristus on ülestõusnud! Kristus on ülestõusnud! Kristus on ülestõusnud!” Pidasime meeles, et elame pühade osaduses.

Tavaliselt mõtlesime, et Issanda juurde läinud pühad on kusagil üleval tähtede juures. Piibel ilmutab, kus nad on. „Seepärast ka meie, kelle ümber on nii suur pilv tunnistajaid ...” (He 12:1). Miks peaksid pühad tähtede juures istuma? Nad on siin, kus on tõelised võitlejad ja kannatajad. Vaimumaailmas ei ole mõisteid siin ja seal. Seal ei tunta aega ega kohta. Me olime vanglas ja pühad olid meiega koos. Tundsime kogu aeg märtrite ligiolu. Minule isiklikult tundus, et minu juures oli Maarja Magdaleena.

Ajupesu ajal mõtlesin: „Mind püütakse veenda, et ristiusk on surnud. Kui neil olekski õigus, mida see muudaks? Kuidas muutuks minu olukord, kui

maailmas poleks ühtegi kristlast peale minu?" Maarja Magdaleena armastas Jeesust. Kui Jeesus oli surnud, armastas ta surnud Jeesust. Ta oli Jeesuse haua juures, kuigi teadis, et Jeesus ei saanud talle midagi teha. Jeesus ei saanud siis imesid teha ega tõsta sõrmegi Maarja heaks. Ta ei saanud Maarjale ainsatki lohutavad sõna öelda. Ta ei saanud tema pisaraid ära pühkida. Ta oli surnud. Aga Maarja armastas Lunastajat elava ja surnuna. Jeesus oli igal juhul Lunastaja. Võite öelda, et Ta on surnud. Armastan Teda sama palju, kui Ta elus oleks. Kui ka terve maailma kogudus oleks surnud või usu kaotanud, ei ole minul mingit põhjust usust loobuda.

Peame saavutama usukindluse. Olen juba öelnud, et heebrea keeles ei ole sõna „kahtlema”. Seda mõistet Vanas Testamendis ei esine. On veel üks sõna, mis samuti heebrea keeles puudub. Kirikute Maailmanõukogu juhid on mind korduvalt süüdistanud. Nad on minu vastu kirjutanud. Nad ründavad mind pidevalt, väites: „Wurmbrand maalib olukorrast raudse eesriide taga mustvalge pildi. See ei ole niisugune. On olemas ka hall värv.” Minu vastus on: „Olen nõus nende vastuväidetega, kui nad näitavad mulle Uuest Testamendist kasvõi ühe sõna „hall”. Uues Testamendis mainitakse mitmeid värve, kuid halli, mis sünnib musta ja valge kokku segamisel, ei mainita.

See on tõsi või see ei ole tõsi. See on õige või vale. See on must või valge. Sa pead käima kas koos maailmaga või koos Kristusega. Peame

nende usuprobleemide suhtes olema sama kindlad kui korduslaulu suhtes. See tõde ei muutu selle põhjal, kas mu perekond on elus või tapetud, kas ma saan piisavalt süüa või olen näljas, kas olen vaba või vanglas, kas mind pekstakse või silitatakse. Kaks peasilitust pluss kaks peasilitust on neli peasilitust. Kaks peksmist pluss kaks peksmist on neli peksmist. Kindlus Tõe suhtes ja niisugune armastus nagu oli Maarja Magdaleenal, aitavad sul ajupesule vastu seista ja seda lõpuni.

Ma ei püüa kangelas mängida. Olen inimene ja nagu igal inimesel on ka minul vigu ja nõrkusi. Seetõttu oleme olemas kogudusena, et me üksteist nõrkuse hetkedel julgustaksime. Kohutava pinge all olles sosistasin ka mina kord ühele presbüterist pastorile ja heale vennale kõrva: „Kuule mu vend. Arvan, et olen oma usu kaotanud. Ma vist ei ole enam usus.” See mees ei lakanud iial naeratamast. Ka nüüd küsis ta minult naeratades: „Kas sa siis oled kunagi usus olnud?” „Päris kindlasti olen,” vastasin. „Pea siis meeles ühte salmi Piiblist. Kui Maarja läks Eliisabeti juurde, ütles Eliisabet talle: „Õnnis on see, kes on uskunud.” Eliisabet ütles seda mineviku vormis. Kui oled kunagi uskunud, oled õnnis. Ela selles õndsuses.”

Ma ei suuda kirjeldada, mida need sõnad mulle selles olukorras tähendasid. Ma ei tea, kui tugev nende sõnade teoloogia on, kuid tol ajal ei elanud me teoloogia varal. Elasime mälestustest. Pole ime, et Piibel õpetab meid meeles pidama kõiki

õnnistusi, mis Jumal meile on andnud. Meenuta möödunud õnnistusi, kui satud pimedasse hingelisse öösse.

13.

Üksinduse võitmine

Üheks suuremaks pörandaaluse võitleja probleemiks on üksindustunde võitmine. (Mina kohusin õnneks vangiga, kes oli olnud üksikkongis 17 aastat.) Meil ei olnud ainsatki raamatut. Piiblist polnud mõtet unistadagi, kuid ka kõik teised raamatud olid keelatud. Meile ei antud isegi väikseimatki paberitükki ega pliiaitsit. Me ei kuulnud iialgi ühtegi heli. Ei olnud midagi, millele oleks võinud tähelepanu pöörata. Põrnitsesime vaid seinu. Tavaliselt läheb inimene taolises olukorras hulluks.

Loe vanglaelu käsitlevat kirjandust, näiteks Papillon'i ja samasuguseid teoseid. Need on tulevasele pörandaalusele töötajale olulised, et ta saaks teada vangla atmosfäärist, nii palju kui see on vabaduses olevale inimesele võimalik. Märkad, kui efektiivselt üksindus inimese meeled segamini ajab, kui tal ei ole midagi, millele oma tähelepanu suunata. Võin oma kogemuse põhjal kirjeldada, kuidas mina pääsesin hulluks minemast. Rõhutan siiski, et ka seda on vaja juba ette harjutada teatud eluviisi järgides. Kui kaua suudad olla üksi ilma Piiblita? Kui kaua sa talud iseenese seltskonda, enne kui avad raadio, plaadimängija või muu vaikuse peletaja?

Mina ja teised vangid tegutsesime järgmiselt: me ei maganud iialgi öösel. Magasime päeval. Öösiti olime üleval. Psalm 134:1 ütleb: „Tänage Issandat kõik Issanda sulased, kes öösel seisate Issanda kojas!” Üks öösel lausunud palve vastab kümnele päeva ajal öeldud palvele.

Suured patud ja kuriteod tehakse öösel. Vargused, joomingud, liiderdamine, abielurikkumised kuuluvad kõik ööelu juurde. Päeval peab inimene tööl või koolis olema. Deemonlikud jõud tegutsevad öösiti. Sellepärast on tähtis neile öösel vastu seista. Öine valvamine on oluline. Vabas maailmas peaaegu ei tunta ööpalveid. Minu riigis pidasid kristlased öiseid koosolekuid juba enne kommunistide võimuletulekut. Minu poeg Mihhail on öökoosolekutel olnud juba 3–4-aastasena. Meil oli kombeks veeta kogu öö palves. Väikesed lapsed palvetasid ka mõnda aega ja hakkasid siis mürama. Neile anti veidi õpetust ja nad palvetasid veel mõnda aega ning jäid lõpuks mingi laua all magama. Nii kasvatati neid öisteks palveteks.

Üksikkongides ärkasime siis, kui teised vangid magama läksid. Viisime läbi nii rasket programmi, et me ei saanud sellega korralikult hakkama. Alustasime kogu maailma hõlmava palvega. Palvetasime iga riigi eest, mille linnade või elanike nimesid teadsime. Palvetasime ka suurte kuulutajate eest. Selleks kulus tund või paar. Palvetasime lendurite ja meremeeste eest, palvetasime vangide eest. Piibel õpetab, kuidas võime end rõõmustada isegi kommunistlikus vangikongis: „Olge rõõm-

sad koos rõõmsatega.” Rõõmustasin selle üle, et kusagil on perekondi, kes kogunevad ühiselt Piiblit lugema, üksteisele vaimukusi ütleva ja üksteise seltskonda nautima. Teadsin, et kusagil oli noormees, kes armastas oma tüdrukut ja veetis aega koos temaga. Nende rõõmust tundsin minagi rõõmu. Kusagil oli palvekoosolek ja kusagil nautis keegi head sööki. Rõõmustasime koos rõõmsatega.

Olles palves maailmale ringi peale teinud, hakkasin mälu järgi Piiblit lugema. Põrandaalune töötegija peab Piiblit palju peast teadma.

Räägin ühe huvitava loo. Kord kui lamasin laudadel, mis voodi eest olid, tuli mulle meelde Jeesuse mäejutlus Luuka evangeeliumi põhjal. Lk 6:23 on öeldud: „Olge rõõmsad sel päeval ja hüpake.” Mõtlesin, et olen süüdi hooletusse jätmise patus. Kristus käskis ju teha kahte asja. Olin rõõmustanud, aga rõõmust hüpanud veel ei olnud. Tõusin püsti ja hüppasin ümber kongi.

Vanglates on iga kongi ukseks avaus, kust valvur kongi sisse näeb. Valvur juhtus just minu hüppamise ajal sisse vaatama. Ta arvas, et olin hulluks läinud. Valvuritele oli antud käsk hullumeelseid õrnalt kohelda, et nende kisa ja peksmine vangla korda ei häiriks. Valvur astus kohe kongi, rahunas mind ja ütles: „Teid vabastatakse. Kõik saab korda. Olge nüüd ainult vakka. Toon teile midagi süüa.” Valvur tõi mulle suure leivapätsi.

Meile anti tavaliselt üks leivaviil nädalas. Ja nüüd oli mul terve leivapäts ja ka juustu. Juust

oli puhas ja valge. Ära hakka kunagi kohe juustu sööma. Imetle kõigepealt, kui valge see on. See on kaunis. Valvur tõi mulle ka suhkrut. Ta rääkis veel sõbralikult ja läks siis ära ning keeras ukse lukku. Otsustasin süüa maiuspalad alles pärast Piibli lugemise lõpetamist. Heitsin pikali ja jätkasin sealt, kuhu olin pooleli jäänud. Seda kohta ei olnud raske mäletada. Heitsin pilgu leivale ja juustule. Minu palk kuulekuse eest oli olnud kuninglik.

Järgnevalt meenutasime Piiblit ja mõtisklesime. Valmistasin igal öösel ette jutluse, mis algas sõnadega: „Armsad vennad ja õed,” ning lõppes sõnaga „Aamen”. Kui olin jutluse valmis saanud, pidasin selle ära. Panin selle alati kokku nii väikestest osadest, et suutsin seda algusest lõpuni meeles pidada. Minu raamatud „Jutlusi üksikkongis” (Sermons in Solitary Confinement) ja „Kui vanglamüürid oskaks rääkida” (If Prison Walls Could Speak) sisaldavad mõningaid tolleaegseid jutlusi.

Minu mällu kogunes vähehaaval 350 jutlust. Kui pääsesin vanglast, kirjutasin mõningaid neist üles. Ükski kirjastaja ei avaldaks 350 jutlust, aga 50 neist on minu kahes raamatus avaldatud. Pidasin oma jutlused Jumalale ja inglitele. Inglitel on tiivad ja uskusin, et nad viivad mu mõtted mujalegi. Nüüd on need jutlused avaldatud mitmes keeles. Neid kasutatakse.

Nii me oma aega kulutasime. Koostasime raamatuid ja luuletusi. Mõtlesin oma naise ja laste

peale. Igal öösel rääkisin endale naljalugusid. Leiutasin ikka uusi nalju, mille üle võisin korralikult naerda. Praegu tolleaegseid nalju meenu-tades märkan, et need olid alati optimistlikud. Need näitavad, mida ma siis tundsin. Üks minu naljalugudest oli järgmine: Naine ütleb oma mehele: „Peter, mida ma peaksin tegema? Istusin kogemata oma kunsthammaste peale ja need läk-sid katki.” Mees vastas: „Ole rõõmus. Kujuta ette, mida oleksid tundnud, kui oleksid oma tegelike hammaste peale istunud.” Nii nägin kõiges häid külgi.

Tegin leivast malenupud. Mõningaid neist val-gendasin väikese kriiditüki abil. Ülejäänud olid hallid. Mängisin iseendaga malet. Ma ei usu, et Bob Fischer on maailma parim maletaja. Ta võit-is viimase matši Spasski vastu kaheksat mängu võites ja kahte kaotades. Mina ei kaotanud kolme aasta jooksul ainsatki mängu. Võitsin alati kas val-gete või hallidega.

Olen rääkinud seda kõike sellepärast, et see kuulub pörandaaluse töötegija saladuste hulka, kui ta kannatab. Ära iialgi masendu, sest siis oled täielikult kommunistide meelevaldas. Pead kogu aeg oma mõttetegevust erksana hoidma. Ajud peavad korras olema. Sa pead suutma mõtelda. Mõistus peab kogu aeg tegutsema.

14.

Õige identiteet

Põrandaalune kogudus ei ole uus nähtus. Olles teinud mõned aastad tööd põrandaaluses koguduses, olen hakanud lugema Uut Testamenti teiste silmadega. Apostlite tegudes esineb mitmeid juhtumeid, kus apostleid või jüngreid hakati äkki kutsuma teise nimega kui varem. See kehtib kogu Uue Testamendi puhul. Kasutati lisanimesid.

BARNABAS: „Näiteks Joosep, Küprose saarelt pärit leviit, keda apostlid hüüdsid lisanimega Barnabaseks, mis tähendab Julgustuse poeg” (Ap 4:36).

JUSTUS: „... terviseid Jeesuselt, keda nimetatakse Justuseks” (Kl 4:11).

SIIMEON: „Siimeon, keda hüüti Nigeriks” (Ap 13:1).

JUSTUS: „Ja nad esitasid kaks meest: Joosepi, keda kutsutakse Barsabaseks, hüüdnimega Justus” (Ap 1:23).

BARSABAS: „... valida endi seast mehi ja saata need Antiookiasse koos Pauluse ja Barnabasega, nimelt Juuda hüüdnimega Barsabas ...” (Ap 15:22).

Miks Jakoobust ja Johannest nimetati Kõuepoegadeks? Miks Siimona nimeks sai Peetrus? Me ei olnud kunagi teadnud vastust neile küsimus-

tele. Uues Testamendis muutus nii mõnegi jüngri nimi. Põrandaaluses koguduse toimub sama. Mul oli mitmeid nimesid. Kusagile linna või külla minnes ei öeldud seal kunagi, et vend Wurmbrand on saabunud. Ühes linnas olin Vassili, teises Georghescu, kolmandas Ruben jne. Kui mind arreteeriti, olin Richard Wurmbrand, keda ka nii kutsuti.

Ma ei usu ainult Piibli sõnalist inspiratsiooni vaid ka kirjatähtede inspiratsiooni. Miks on Piiblis nii palju kasutuna tunduvaid sõnu? Luukas kirjutab, et Jeesus palvetas ühes paigas. Sellel väljendil ei tundu olevat mingit mõtet. On ju niigi selge, et Jeesus oli palvetades mingis paigas. Miks on üldse vaja rääkida paigast, kui selle nime ei öelda. Piiblis räägitakse ka, et Jeesus saabus ühte linna. Üks linn võib olla mistahes linn. See on väljend, mis midagi ei paljasta. See on just põrandaaluse koguduse keel. Kui reisilt saabusin, oli mul kombeks naisele öelda: „Käisin ühes linnas ja ühes kohas, kus kohtusin ühe vennaga. Otsustasime, et kohtume teatud ajal ühes majas.”

Jeesus tahtis oma viimast paasasöömaaga süüa koos jüngritega. Sellest räägitakse Lk 22:7-13. Siin on taas tegemist põrandaaluse koguduse keelega. Jüngritele oleks kõige loomulikum olnud öelda: „Minge sellele ja sellele tänavale kindlasse majja ja küsige sealt härra X-i ning valmistage meile õhtusöök.

Jeesus aga ütles: „Vaata, kui te lähete linna sisse, siis te kohtate veekruusi kandvat inimest (meest). Minge temaga kaasa sinna majja, kuhu ta sisse

astub” (Lk 22:10). Tol ajal mehed tavaliselt veekruusi ei kandnud, sest kaevul käimine oli naiste ülesanne. Palvekoosolekut pidades tegutseme täpselt Jeesuse kombel. Me ei teata aadressi, sest me ei tea, kes on koputaja. Ütleme: „Seiske selle tänava nurgal või istuge pargi pinkidel. Näete meest, kellel on sinine lips või mingi muu märk. Järgnege talle. Kui keegi küsib teiselt nime, teame, et ta on politsei nuhk.”

Põrandaalune kogudus oli olemas juba Uue Testamendi kirjutamise ajal. Meie kriitikud ütlevad, et meie tegevus on ebaseaduslik Jumala ees, sest kogudus ei peaks tegutsema põranda all. Me peaksime ametivõimudele kuuletuma. Kirikute Maailmanõukogu süüdistab meid, kuid samas annavad nad raha sissidele, kes ametivõimudele ei kuuletu.

Piibel ilmutab selgelt, kes on ametiisik. See on valitseja, kes karistab halva eest ja kiidab heategude eest. Jumala Sõna salgavast ametnikust ei räägita Piiblis mitte kusagil. Igas organisatsioonis on lisaks seadustele ka ebaõiglust ja kuritarvitamist, sest mitte ükski valitsus ei koosne pühadest. Valitsused on moodustatud patustest. Iga ametnik toimib vahel õigesti ja vahel valesti. Peaasi on siiski see, et valitsus ei saa takistada tõugu muutumist liblikaks, see ei suuda takistada õienupu avanemist ega patuse muutumist pühaks.

Kui valitsus täidab viimsena mainitud tingimuse, olen valmis seda heaks kiitma, kuigi seda ei ole moodustatud taevast langenud pühadest. Tean

hästi, et niisugune valitsus võtab heade seaduste kõrval mõnikord vastu ka halbu seadusi, mida võib paari aasta pärast tühistada. Niisugust valitsust ma austan. Kui aga valitsus röövib minu elust selle peamise eesmärgi – taevaks valmistumise – ei ole mul enda arvates selle ees mingeid kohustusi. Meie misjon jätkab põrandaalust tegevust, et aidata kommunistlike riikide põrandaaluseid kogudusi.

Olen vaid põgusalt käsitletud põrandaaluse koguduse probleeme. Loodetavasti oled saanud sellest mingi ettekujutuse.

Jumal õnnistagu sind.

15.

Richard ja Sabina Wurmbrand – Märtrite Hääl

Richard Wurmbrand sündis juudi perekonda 24.03.1909 Bukarestis Rumeenias. Tema isa suri vara ja ema pidi hoolitsema perekonna eest raskestes oludes. Koolis käis Richard Bukarestis ning targa noormehena oli ta hiljem ärialal edukas. Ta elas lõbusat maailmaelu, kuni kohtus oma tulevase naise Sabina Oster'iga. Nad abiellusid 25.10.1935. Aasta pärast selgus, et Richard põdes tuberkuloosi. Tol ajal oli see surmav haigus. Richard saadeti Karpaatide mäestikku sanatooriumisse. Pärast toibumist jätkas ta veel puhkust väikeses mägikülas, kus üks puusepp talle Piibli andis. Uut Testamenti lugedes tundis Richard, et sügavaimad küsimused tema südames said vastuse. Teda hirmutas aga risti tee, kuhu Jeesus oma järgijaid kutsus. Ta koges siiski Jeesuse lohutavat ligiolekut otsekui kuuldes sõnu: „Ära karda risti! Märkad, et see on rõõmudest suurim.”

Richardi usklikuks saamine oli Sabinale raskeks kogemuseks. Ta oli kasvanud üles rangelt ortodoksses juudi perekonnas ning oli kogenud kristlaste poolt oma rahvuse tõttu diskrimineerimist. Peagi aga soovis ta Richardi julgustusel astuda Jeesuse poolt näidatud teele.

Teises maailmasõjas asus Rumeenia Saksamaa poolele ja riigi juutidest said verise tagakiusu ohvrid. 1941. a. tapeti Iasi linnas ühe päevaga 11 000 juuti. Richard ja Sabina olid sageli vangis ja surmaohus, kuid peitsid siiski tagakiusatud juute oma kodus. Sabina perekond hukkus natside koonduslaagris. Fašistlik valitsus langes ja juba 1944. a. augustis tungisid riiki vene väed. Vene okupatsiooni ajal tegid Wurmbrandid ohtlikku misjonitööd punaarmees.

Richard Wurmbrand teenis mõningates välismaistes juudimisjonites. Poliitilise olukorra tõttu pidi ta samal ajal tegutsema põranda all. Kommunistid võtsid üle valitsuse ja enamus kirikujuhte kohanesid uue korraga. Algas halastamatu tagakiusu aeg. Ustavad Kristuse järgijad kogunesid ja tegid tööd salaja. Richard Wurmbrandist sai Rumeenia põrandaaluse koguduse juht, pastor. Salapolitsei röövis ta lõpuks põgenemispäeva hommikul aastal 1948, kui ta oli teel kirikusse. Ka Sabina vangistati 1950. a. ja saadeti kolmeks aastaks sunnitööle Doonau kanali ehitusele. Nende tol ajal 9-aastane poeg Mihhail jäi vanematest ilma.

Vanglas oli Richard aastaid üksikkongis. Ta haigestus kopsutuberkuloosi ning tema selgroog ja jalad said piinamiste käigus vigastatud. 1956. a. pääses ta üldise armuandmise tõttu tingimisi vabadusse, kuid 1959. a. vangistati ta uuesti 25 aastaks kommunismi vastu jutlustamise eest. Lääneriikide survele vabastati ta 1964. a.

Norra juudimisjon maksis Wurmbrandide pere eest lunamaksu Rumeenia valitsusele ja nad said maalt lahkuda. Richard ja Sabina hakkasid reisima üle kogu maailma ja rääkima tagakiusatud kristlastest. Samuti hakkasid nad välja andma uudiskirja „Märtrite Hääle”. Mitmetes riikides loodi nende innustusel misjoneid tagakiusatud koguduse aitamiseks. Nad võitlesid tagakiusatute eest üle 30 aasta ja said näha, kuidas mitmed riigid, sealhulgas nende enda kodumaa Rumeenia, vabanesid kommunistlikust diktatuurist.

Sabina Wurmbrand suri 11.08.2000 vähki.

Richard Wurmbrand suri pikast haigusest nõrgestatuna 17.02.2001.

Wurmbrandide töö jätkub „Märtrite Hääle” misjonitöö kaudu.

Töö eesmärgiks on:

- 1) Julgustada ja varustada kristlasi täitma misjonikäsku neis maailma paikades, kus neid evangeeliumi pärast taga kiusatakse. Neile toimetatakse Piibleid ja kirjandust, rahastatakse raadioprogramme ja toetatakse muul viisil.
- 2) Abistada kristlike märtrite perekondi.
- 3) Aidata kristlastel tõhustada oma tunnistust riikides, mis on varem kannatanud kommunistliku rõhumise all.
- 4) Ehitada Kristuse ihu osadust, teatades kristlaste tagakiusust ning tuues esile nende julget usku.